

2020 – ANUL IORGA, ANUL SĂMĂNĂTORIȘTILOR (VI): glasul dreptului și rațiunii - domeniul serios al conducerii popoarelor! - viața oamenilor ... în sama întâmplărilor? - „ascultarea de cadavru”?

ideia Unirii a plecat întâiu din Anglia

... erau oameni cu cari se putea sta de vorbă. Și, în Europa, se vorbea sufletește aceeași limbă.

Mare lucru acest „consens european”

spațiul vital, dreptul de a muta populațiile, cu miile de familii.

viața oamenilor este în sama întâmplărilor ?

monarhii sânt oameni cu responsabilitate!

Europa de la 1856-1859 era ... o Europă monarhică

Când este monarhia ereditară, ea reprezintă întotdeauna o amintire și o speranță!

șagunism - tribunism - sămănătorism

Picu Pătrut

Întreruptă de numeroase aplauze, conferința istoricului Nicolae Iorga «Ce a fost la “24 ianuar” și ce trebuie să fie azi», prezintă și situația internațională a acelor vremuri și importanța dinastiilor: «Iar în ce privește Anglia, răposatul meu prieten, de scurtă vreme dispărut, Harold Temperley, a arătat că **ideia Unirii a plecat întâiu din Anglia** și că ea a fost părăsită acolo în **concurența de atunci între diplomația englesă și cea franceză**: imediat ce Francesii au fost pentru Unire, Englezii au fost contra; dar aceasta, firește, nu înseamnă decât un moment în antagonismul din această vreme.

Și Anglia ce era atunci? Anglia lui Palmerston. Toată lumea are respect, azi, pentru omul care întrupează, în cuvântările sale, cel mai înalt sentiment de dreptate, d. Chamberlain, care n’a văzut atâția crocodili ca d.Churchill și nu vorbește, ca acesta, prin fabule care n’au, de fapt, nimic de a face cu neutrii din Europa. (...) Dar, totuși, dacă s’ar uita cineva bine, și acum și pe timpul Marelui Războiu, la valoarea generală a oamenilor politici din epoca lui Salisbury și Gladstone, care s’a afirmat tânăr supt presidenția politică generală a lui Palmerston, ar constata că nu este exact același lucru. Nivelul nu s’a păstrat în întregime cu totul neatins. **Dar, atunci, pretutindeni erau oameni cu cari se putea sta de vorbă. Și, în Europa, se vorbea sufletește aceeași limbă.** E un mare ajutor pentru o chestiune națională când toți gândesc mai mult sau mai puțin așa. Nu răsăriseră încă anumite doctrine, ca acelea din timpul nostru: **spațiul vital, dreptul de a muta populațiile, cu**

miile de familii. Era un „*consens european*” la care ne puteam adresa. **Mare lucru acest „consens european”,** care ni-a folosit în cea mai mare măsură! Ori Palmerston, ori Walewski, ori Thouvenel, ori Cavour, ori chiar Gorciacov, aceiași cultură, aceiași basă clasică de odinioară, **aceiași influență franceză din vremea „filosofică”.** Aceasta a făcut mai ușoară sarcina oamenilor noștri în epoca de pregătire a Unirii. Dar mai era încă un lucru, și cu el voiu încheia.

Țările se cer guvernate de oameni cari au venit la guvernare cu dreptul lor și cari se mențin în puterea acestui drept. Începe a fi rău îndată ce ele sânt guvernate de oameni cari au răsărit, oricare ar fi meritele lor, cine știe de unde, cari au înaintat prin împrejurări extraordinare, cari nu pot aduce înaintea nicio dovadă pentru dreptul de a sta acolo unde sânt, neputând spune că sânt cei mai inteligenți din națiune, că sânt mari descoperitori științifici, nici, oricât ar striga, că sânt cei mai vestiți oratori din toată Europa, precum nu pot să arăte nici că se coboară din cine știe ce familie ilustră, căutând în săltare pentru a arăta pergamentele. Dar e și altceva. **Astăzi legitimitatea stă în minunea de fiecare zi.** (...)

A păstra un șef al Statului, chiar când ai toată puterea în mână, este un mare avantaj, pentru că la un anumit moment, este la cine să se recurgă, pe când un ministru chiar dacă are toate mijloacele, date de altul sau primite de la națiune, este trecător, și, dacă se duce el, ce rămâne? **Și viața oamenilor este în sama întâmplărilor,** iar viața de astăzi, chiar fără atentate, usează așa de mult, încât oameni puși la probă în câțiva ani nu mai sânt capabili să îndeplinească aceiași sarcină. Dar, când este monarhul, atunci este și dinastia, și, în dinastia aceasta, sânt mai mulți, crescuți anume pentru rolul pe care vor trebui să-l îndeplinească. **Nu se poate, în momentul când dispare un ministru atotputernic, să se umble cu ochii închiși prin mulțime pentru ca primul prins de cap să fie adus și așezat la locul de cârmuire.** Nu se poate face o astfel de alegere imediată, în domeniul serios al conducerii popoarelor. **Marele avantaj în lumea de la 1856-1859 era că Statele erau conduse de monarhi, și monarhii sânt oameni cu responsabilitate.** Să ni amintim de ceia ce au spus, pe timpul Revoluției franceze, frații lui Ludovic al XVI-lea, emigrați în străinătate, viitorii Ludovic al XVIII-lea și Carol al X-lea. Ludovic al XVI-lea primise Constituția, jurase pe dânsa și, atunci, frații din străinătate îi observau: Coroana este purtată de rege, dar Coroana este a dinastiei, prin urmare cine n’ a consultat pe membrii dinastiei când a făcut o anume cedare, a pierdut calitatea de a fi considerat ca reprezentantul ei. Ar părea o argumentare interesată și subredă, dar e un lucru foarte adevărat într’însa. **Când este monarhia ereditară, ea reprezintă întotdeauna o amintire și o speranță.**

Se poate întâmpla ca purtătorul Coroanei să nu corespundă împrejurărilor, dar își aduce aminte cineva de toți acei cari au fost în trecut și prin urmare pe cel de față îl respectă și în greșelile lui. Putea fi Wilhelm al II-lea cum era, dar își aducea, aminte nația lui de Wilhelm I-iu, de bunul Wilhelm I-iu, creatorul Imperiului, își aducea aminte de Frederic al II-lea. Și monarhia este întotdeauna și o speranță: dacă viețile oamenilor sânt trecătoare, dinastia merge înainte, și cine știe ce poate reserva o pregătire bine făcută oamenilor cari pe urmă vor purta Coroana! **Europa de la 1856-1859 era deci o Europă monarhică,** în care nu erau miniștri usurpatori și nu era dictatura unor dictatori cari să ceară „ascultarea de cadavru” față de un singur om, căluș pentru gura tuturor, lanțuri pentru brațele unei societăți întregi. Când era de luat o hotărîre, Walewski putea

să aibă o părere, Thouvenel altă părere, dar se întreba Napoleon, și el își aducea aminte de Napoleon I-iu, de testamentul de la Sfânta Elena, de sistemul pe care a voit acela să-l aplice Europei; el își aducea aminte de anii de obscuritate ca prizonier și de rătăcirile în America și Anglia, (...) pe vremea când aruncase principiul naționalităților, și era legat de principiul anunțat atunci, nefiind liber să spună: până acum am fost pentru ideea națională, dar acum nu mai sânt. Napoleon al III-lea a rămas onest până la sfârșitul vieții sale față de vechea credință. Acesta este un mare lucru, și el a fost de mare folos pentru toată lumea. Se putea face recurs la dânsul pe baza ideilor de la 1848, când el era conspirator pentru libertatea națională a Italiei, și, amintindu-i-se toate lucrurile acestea, cum i le-a amintit Vasile Alecsandri în solia la dânsul, el nu putea răspunde altceva decât: acestea sânt ideile mele și pe baza acestor idei eu lucrez și mai departe. Este o parte în Napoleon al III-lea foarte respectabilă, pe care istoria i-o va recunoaște, cândva, în întregime. Când era vorba ca o hotărâre să fie luată de Anglia și Palmerston avea o părere, Ministrul Afacerilor Străine putea fi contra părerii lui Palmerston, și din hârtiile tipărite de Temperley se vede neînțelegerea din politica englesă, dar în Anglia era regina Victoria și alături de ea prințul Albert, care a fost una din cele mai nobile inteligențe din Europa și adevăratul creator al politicii englese: întâlnirea de la Osborne pentru a se fixa asupra soartei noastre a fost între Napoleon al III-lea, de o parte, și de alta, Victoria și Prințul Albert. Dacă nu era cineva mulțumit de o anumită atitudine italiană, să zicem: chiar de a lui Cavour, se putea duce la Victor-Emanuel, care el spunea lucrurile pe față și nu se sfia de nimeni. Au fost și Vasile Alecsandri și alții în Italia și au vorbit cu regele, căpătând garanția lui. Și în **Prusia** era cineva la care se putea face apel: regele Prusiei care urma anumite tradiții, de care nu se putea depărta: nu se putea face de răs persoana și dinastia domnitorului înaintea lumii întregi, prin schimbări de acestea de echilibristică, menite a se isprăvi cu ruperea gâtului. Și în **Austria**, care de sigur nu voia Unirea, era tânărul Împărat Francisc-Iosif, care știa ce sânt Românii și în Monarhia lui și visase de altă unire românească, adunându-se toți Românii, și de la Nordul și de la Sudul Carpaților, supt conducerea lui. Iar, în **Rusia** războiului Crimeii, tânărul Alexandru al II-lea, era acela care luptase pentru a răsbuna înfrângerea părintelui său, acela care a dat libertate țăranilor, care de atâtea ori a arătat sentimente cavaleștești și libere: încă un om cu care se putea vorbi.»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2020-anul-iorga-anul-samanatoristilor-vi-glasul-dreptului-si-ratiunii-150197.html>

În: *Tribuna*, 09 februarie 2020